

Рисунок 6. Пошук сенсорних відчуттів

У висновку хотілося б зазначити, що результати дослідження підтвердили правильність висунутої нами гіпотези. Більшість студентів дійсно мають рівень потреб у пошуках відчуттів, який є вищим від рівня відповідних потреб викладачів. В окремих показниках стосовно обрання способів задоволення вищезазначених потреб результати викладачів та студентів відрізняються. Це пояснюється різницею у віці, тобто недостатнім життєвим досвідом студентів. Та все ж коливання є незначними, тому що так званої «чистоти експерименту» нам не вдалося досягти, адже респондентами виступали лише викладачі математичного факультету та студенти-старшокурсники (педагоги) того ж факультету.

Загалом, мета дослідження досягнута. Ми дізналися, чим керуються викладачі та студенти в обранні життєвих пріоритетів, до чого прагнуть, що вважають найціннішим у житті, яким чином більшість з них намагаються задовольнити власні інтереси тощо. Дослідження людського прагнення до відчуттів – багатогранний нескінченний процес. На даний момент ще існує багато непідтверджених гіпотез щодо природи прагнення до того чи іншого відчуття, зокрема таких, що ґрунтуються на присутності чи відсутності певних біохімічних показників в організмі людини. Не менш значущим є вивчення причин девіантної поведінки молоді. Тому подальші дослідження в області потреб людини у пошуку відчуттів у перспективі дають надію на досконале оволодіння викладачами майстерністю виховувати свідомих громадян молодій держави, корегуючи поведінку студентів, з огляду на їх прагнення до того чи іншого відчуття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуленко В.В. Життєві сценарії: від етичних відчуттів до сенсорних ваблень. – Доступ за адресою: <http://salus.zp.ua/oznaky-i-grupy/gulenko-v-v-zhynennye-scenariji-vid-etychnyx-vidchuttiv-do-sensornyx-vablen/>
2. Психологія: Підручник для студентів вищих навч. закладів / Трофімов Ю.Л. – К.: Либідь, 2001. – 560 с.
3. Райгородский Д.О. Психодиагностика. Методики и тесты: Учеб. пособие, 2008. – 672 с.

УДК 378.014.553

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ГЕНДЕРНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ В ПЕРІОД НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Потопа К.Л., к. пед. н.

Криворізький факультет Запорізького національного університету

У статті розглянуто теоретичні основи вивчення умов гендерної соціалізації в період навчання у вищій школі

Ключові слова: гендер, гендерні стереотипи, гендерна соціалізація, гендерна ідентифікація, гендерна роль, професійна підготовка.

Потопа К.Л. СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ГЕНДЕРНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ В ПЕРИОД ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ / Криворожский факультет Запорожского национального университета, Украина

В статье рассмотрены теоретические основы изучения условий гендерной социализации в период обучения в высшей школе.

Ключевые слова: гендер, гендерные стереотипы, гендерная идентификация, гендерная роль, профессиональная подготовка, гендерная социализация.

Potopa C. SOCIAL – PEDAGOGICAL CONDITIONS OF GENDER SOCIALIZATION IN LEARNED PERIOD ON HIGHER SCHOOL / Krivoy Rog Faculty Zaporizhzhya national university, Ukraine

The theoretical base of social – pedagogical conditions of gender socialization in learned period on higher educational establishment are considered in the article

Key words: gender, gender socialization, gender stereotype, gender identity, gender role

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В наш час аспекти гендерної рівності є доміантними критеріями аналізу функціонування інституційних структур, в першу чергу в системі освіти. Подібні зрушення є наслідком врахування результатів досліджень гендерних аспектів розвитку особистості.

З точки зору сучасних науковців врахування гендерної проблематики визначається як процес оцінки виникнення для жінок і чоловіків наслідків діяльності пов'язаних з особливостями гендерної соціалізації, специфіки формування гендерної самосвідомості та самоідентифікації [4]. Особливе місце в даному процесі посідає специфіка функціонування інституту освіти, зокрема, вплив на розвиток особистості в період вторинної соціалізації під час навчання у вищому навчальному закладі (ВНЗ).

До *невирішених питань даної проблематики*, на наш погляд, належить вивчення гендерної специфіки процесу навчання, і передусім це стосується сфери диференціації та індивідуалізації навчання жінок та чоловіків у вищих навчальних закладах. Зокрема, теоретично констатуючи наявність нівелювання жіночих рис в процесі реалізації навчально-виховного процесу, що відбувається внаслідок традиційної уніфікації і в подальшому зумовлює суперечності поведінки жінки в як повсякденному житті так і в професійній діяльності, практично не визначеними є умови подолання наслідків такої ситуації. Подібна суперечність між соціально-економічними умовами розвитку соціуму центрованими на забезпечення гендерної рівності та реаліями умов формування особистості сучасної жінки закладені в основу навчального процесу вишів, на думку більшості спеціалістів у даній сфері [4,6,11], традиціями університетської освіти орієнтованої на навчання чоловіків, оскільки історично склалося, що саме вони здебільшого мали можливість отримувати спеціалізовану вищу освіту. Однак останнім часом, внаслідок впливу змін які відбулися у даній сфері, спостерігається інтерес до дослідження гендерної специфіки навчання та впровадження гендерного підходу в систему освіти й виховання в Україні.

Тож *метою* даної статті є визначення теоретичних засад вивчення умов гендерної соціалізації в період навчання у вищій школі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасна соціально-педагогічна наука надає особливе значення вивченню проблем гендерного статусу, прав і можливостей жінок і чоловіків у сім'ї та суспільстві, відмінностей у процесах соціалізації статей на різних етапах становлення особистості.. Питання гендерних відмінностей та диференціації гендерних ролей досліджували М.Гусак, Б.Кочубей, О.Лосева, З.Янкова. Гендерні аспекти навчання і виховання дівчат-підлітків розкриваються у працях О.Величко, Т.Голованової, Т.Димнової, І.Звереві, О.Кізь, О.Кікінежді, В.Кравця, Н.Кутової, Г.Лактіонової, О.Локшиною, О.Петренко. Гендерні стереотипи поведінки у період навчання, гендерні відносини у сім'ї, правові норми гендерної рівності досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені Дж.Вейнер, С.Верн, Ю.Галустян, І.Гофман, М.Девід, А.Іглу, І.Кон, Н.Левчук, Т.Лукман, С.Майлс, С.Міддлетон, П.Пергер, Дж.Роузнер, Д.Спендер, І.Стейберг, А.Толстокорова, О.Ярош. Дослідники П.Бут, Д.Грехем, К.Доріон, М.Кле, Дж.Ландрам Б.Сайман, Е.Стоунс, Так, зокрема, Дж.Таммер і Д.Роджерс обґрунтували і розробили відповідні системи, в яких закладено і апробовано часом вирішення проблем освіти і виховання жінок, на різних етапах навчального процесу.

Сучасні вчені Дж.Вейнер, Ю.Галустян, Н.Кутова, Г.Лактіонова, С.Міддлетон, Г.Нанет, П.Пергер, О.Петренко розглядають гендер у педагогічній теорії і практиці, у процесі виховання у підлітковому та юнацькому віці. [1, 3, 4]. Зокрема, О.Ічанська визначає три напрями гендерної диференціації: 1) розмежування обов'язків та прав в повсякденному житті за статевою ознакою; 2) розподіл критеріїв оцінки нормативних моделей соціальної поведінки відповідно до стевой приналежності індивіда(гендерні стереотипи);3) статевий поділ можливостей вибору та оволодіння фахом(наявність "жіночих" та "чоловічих" прфесій) [6].Саме останній напрям є найбільш дискусійним у науковій літературі феміністичного спрямування. Однак розглядаючи аспекти фахової підготовки науковці здебільшого зосереджуються на питаннях вибору професії, залишаючи поза увагою специфіку самого навчально-

виховного процесу, тоді як саме в цій царині зосереджені першоджерела формування певних стереотипів які визначають гендерну диференціацію поведінки.

Особливо чітко на погляд, Бондарчук О. та Горчинської В., недопрацювання у даній сфері відслідковуються на прикладі практичного наповнення навчальних програм вишів вирішувати які пропонують засобами підготовки управлінських кадрів для вищих навчальних закладів та більш гармонійного, за гендерною ознакою, структурування адміністративного апарату вузу [5] Однак попри важливість питань управління вишами, головним напрямом дослідницьких інтересів є детермінація навчально-виховного процесу, зокрема гендерні аспекти соціалізації особистості в системі фахової підготовки

РЕЗУЛЬТАТИ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ

Відсутність науково обґрунтованих поглядів на статево-рольову диференціацію особистості в молодому віці, де-сексуалізація шкільного і сімейного виховання призвели до створення цілої генерації людей невизначеної статі, осіб з неадекватною психосексуальною орієнтацією, що позначилось, не в останню чергу, на моральній деградації сім'ї і суспільства в цілому, та безпосередньо впливає на якість підготовки фахівців у ВНЗ. Адже соціальні стосунки між статями не обумовлюються тільки їхніми біологічними особливостями. Поняття "гендер" підкреслює, що чоловічі і жіночі ролі в суспільстві конструюються і визначаються соціально. Їх зміна в бік більш справедливого розподілу ресурсів і доходів, прав і обов'язків, інших явищ суспільного життя зовсім є способом досягнення самореалізації особистісних домагань, зокрема у сфері професійної діяльності.

У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях дедалі частіше робляться спроби розглянути процес формування особистості як представника певної статі, з позиції носія деяких вихідних якостей, які визначають зміст поведінки індивіда як чоловіка або жінки, хлопчика чи дівчинки [6]. Однак в поглядах на цю проблему панує, за висловом І.Кона, значний хаос. Переважно аналіз зводиться до констатації очевидних, лише на побутовому рівні фіксованих відмінностей у поведінці чоловіків і жінок [2].

Подібна ситуація склалася передусім внаслідок того що гендерні характеристики поведінки конструюються через певну систему соціалізації, розподілу праці і існуючі в суспільній культурі норми, ролі, стереотипи. Вони в певній мірі визначають психологічні якості, здібності, види діяльності, професії людей в залежності від їх біологічної статі. За цих умов гендерні ролі і норми не мають універсального змісту і значно розрізняються в різних суспільствах [4]. У цьому розумінні бути чоловіком або жінкою означає зовсім не володіння певними природними якостями, а виконання певної ролі.

Тому для успішного розвитку і функціонування суспільства необхідно враховувати гендерні особливості діяльності та взаємодії представників різних статей. Тобто за сучасних умов організація та впорядкування українського суспільства на демократичних засадах потребує надання нового змісту системі освіти відповідно до змін соціальних норм, що регулюють сучасні суспільні відносини, і особливо в підготовці спеціалістів у ВНЗ.

Як зауважують дослідники у сфері гендеру, зростаюча роль жінки у державному управлінні, в науці, медицині, вихованні, культурі та мистецтві настільки очевидна, що вже не потребує емпіричних доведень [3]. Однак незважаючи на те що жінка сьогодні стала вагомим структурним компонентом трудових ресурсів переважної більшості розвинених країн світу, , більше 60% тих хто має вищу освіту – жінки проблема статевої диференціації професійної підготовки вивчається фрагментарно.

Зокрема, в останні десятиліття зростає так звана група "self – made women" (у перекладі "жінки, що зробили себе самі"). Як свідчать останні дослідження, професійна діяльність жінок має значний вплив на зростання національного доходу провідних країн світу. Із залежної в економічному сенсі особи жінки в останні роки стрімко перейшли до категорії в найбільш економічно-активної частини населення розвинених країн світу [2].

Наслідком подібних зрушень є надання егалітаризму статусу пріоритетного напрямку державної політики переважної більшості зарубіжних країн. Останні аналізи електоральної поведінки населення у цих країнах свідчать, що саме їх жіноча частина, як правило, визначає результати голосування під час виборів у національні парламенти та глав держав. За даними демографів у найближче десятиліття кількість жінок на Землі збільшиться на 10 – 15 відсотків [1]. У зв'язку з цим педагогічні аспекти гендерної взаємодії набувають особливої актуальності особливо у сфері підготовки висококваліфікованих фахівців. Подібні тенденції формують домінуючий науковий дискурс, який потребує власного психолого-педагогічного обґрунтування та відповідного визначення понятійно-категоріального апарату.

Педагогіка, психологія, соціологія, медицина, біологія та інші науки про людину протягом тривалого часу орієнтувались на маскуліний підхід у дослідженні особистості, маючи на увазі homo sapiens

переважно як чоловіка. Російський педагог Л.Бредихіна відзначаючи цей факт зазначає - "рівність з чоловіком мало присмак ототожнення з ним" [3].

Нині саме життя вимагає змінювати такий підхід, надаючи проблемам соціальної взаємодії статей у різних галузях науки, економіки, суспільного життя більшої уваги. Оскільки процеси демократизації і гуманізації, що тривають у суспільстві, створюють рівні можливості для реалізації особистості та самореалізації всіх людей незалежно від їх соціального походження, становища, національності, віку, статі. Це призводить до скасування віковично пануючих над жінкою стереотипів, емансипацію всього суспільства, звільнення культури від сексистської ідеології та впровадження концепції "гендеру" в усі сфери суспільного життя [5].

У зв'язку з цим поняття "гендер" включає в себе соціально-визначені характеристики чоловіків і жінок на відміну від біологічно визначених. Тому ця категорія ще за своєю сутністю розглядається як "соціокультурна стать", що покликана підкреслити соціальний характер нерівності між статями, яка поступово змінюється залежно від суспільних та культурних перетворень [4].

На основі врахування такого підходу до розуміння проблеми Дж.Скотт визначила 4 компоненти гендеру:

- комплекс культурних символів в яких закріплені соціальні моделі статі;
- нормативні твердження, які визначають спектр згаданих символів, що містяться у релігійних, педагогічних, правничих і політичних доктринах;
- соціальні інститути і організації, які охоплюють не тільки системи родинних стосунків, сім'ю, домогосподарство, а також такі сексуально-детерміновані інститути як ринок робочої сили, система освіти, державний устрій;
- самоідентифікація особистості [2].

Отже, зміст поняття "гендер" вкладається в ідею соціального моделювання та репрезентації статі в різних ситуаціях взаємодії, що з часом призвело до трактування соціальним конструктивізмом гендеру як соціально сконструйованого відношення нерівності за ознакою статі. Тим самим є підстави для ствердження, що гендер – це соціокультурна маска статі. Зокрема в дослідженнях Л.В.Штильової підкреслюється, що стать і є гендер, характеристики що формуються в процесі соціалізації особистості на різних етапах життєдіяльності [4]. Тобто гендерна ідентичність є основним компонентом самосвідомості особистості, стрижнем її цілісності і водночас онтогенетичним утворенням, яке формується поступово в процесі статеворольової соціалізації, в її взаємодії з соціумом.

У соціальних науках (історія, педагогіка, психологія, соціологія і т.д.) поняття "гендер" використовується для того, щоб соціокультурний аспект охарактеризувати статевої приналежності особи [2].

Як справедливо зауважує О.Петренко, не існує особистості без статевої належності, і саме від статевої соціалізації багато у чому залежить майбутня задоволеність життям, гармонійність життєвого світу, рівень само реалізованості людини [3]. Тому проблема освіти і виховання, зокрема у вищій школі, незважаючи на відсутність спеціальної термінології, за своєю сутністю розглядалась в контексті статевого виховання. Підтвердженням цього знаходимо в роботах багатьох зарубіжних фахівців. Так Г.Нанет характеризує особливості соціально-психологічний портрет сучасної студентки наступним чином:

- щойно знайшли почуття статі в її специфічній формі і остаточно стверджуються у внутрішній позиції "жінки";
- в своїй масі ще позбавлені специфічних жіночих можливостей самоствердження, що між тим не заважає їм переоцінювати значення зовнішньої привабливості;
- виявляють потребу подобатись, витрачають немало зусиль для її задоволення;
- виявляють втрату чутливості до спроби поділу людей на групи за ознаками статі, дивовижно поєднують в собі при цьому почуття "жіночого патріотизму" в його специфічній формі з ясно означеною неприязню до жінок і неприхованою заздрістю до представників чоловічої статі;
- зайняті пошуком героя достойного їх уваги; кохають дуже вибірково - це почуття забарвлено у них в сексуальні тони і сприяє руйнуванню сексуального бар'єру по відношенню до коханого, вони розраховують на взаємність;
- сприйнятливі до статевої моралі, однак не мають чітких орієнтирів в його формуванні;
- виявляють підвищену етичну вимогливість до інших людей, поєднують її з не меншою вимогливістю до себе;
- занадто самокритичні, схильні до дипломатичної еквілібристики;

- досить часто виявляють інтерес до помилок наставників, до суперечностей в їхньому середовищі, зокрема на тендерному рівні;
- частіше проявляють впертість (стійка впертість виявляється лише у дівчат, через хворобливо розвинуте самолюбство), бравують самостійністю;
- чутливі до коливань внутрішньо групового емоційного клімату;
- більше, ніж чоловіки схильні до співпереживань як позитивних, так і негативних почуттів; значно частіше у них емоційний фактор відіграє роль психологічного каталізатора;
- більше уваги надають проблемі престижу майбутнього фаху [10].

Таким чином жінки, на думку британського педагога, є більш схильними до ґрунтовної та оптимізованої у часі підготовки ніж чоловіки. Тобто з точки зору економічної доцільності спеціалізоване навчання жінок є більш економічно виправданою саме у сфері підготовки висококваліфікованих робітників рівня бакалавр та спеціаліст. Однак система гендерних стереотипів закладена в основу гендерного виховання традиціями культурного розвитку та релігійними догматами [4], незважаючи на значні зрушення у сфері егалітаризації ринку праці, не дозволяє жінкам скористатися психологічною перевагою, що забезпечує більш успішне оволодіння фахом в процесі навчання. Лише навчання у суто жіночому колективі, на думку Г.Нанет, дозволяє позбутися "арабської дистанції"(за будь-яких умов на два кроки позаду чоловіка) у поведінці. Однак позитивні риси навчання за статевою ознакою практично повністю нівелюються період професійної адаптації молодих спеціалістів, внаслідок того що жінки-спеціалісти підготовані в умовах суто жіночого середовища взаємодії втрачають навички до співпраці з представниками протилежної статі.

Українські вчені які займалися дослідженням тендерних особливостей реалізації навчально-виховного процесу у вищій школі пропонують почати з викорінення негативних тенденцій закладених гендерними стереотипами, що є стандартизованими уявленнями про типові моделі поведінки та риси характеру індивідів на основі статевої належності [5]. Саме негативною дією тендерних стереотипів пояснюється неоднозначність оцінок успішності особистості як в повсякденному житті так і власне у фаховій приналежності. Успішне усунення подібних тенденцій можливе лише за умов створення атмосфери максимального сприяння самореалізації особистісного потенціалу в процесі навчання. Вирішення подібного завдання можливе лише за активного впровадження у практику реалізації навчально-виховного процесу технологій створених на основі врахування тендерних особливостей уваги, пам'яті, сприйняття та рівня активації здібностей[7]. Особливо актуальною проблема впровадження гендерно детермінованих технологій навчання є для системи вищої освіти, адже саме вищі навчальні заклади як інститути соціалізації визначають специфіку гендерної диференціації професійної самореалізації особистості в подальшому житті.

Погоджуючись з думкою С.Гришак [7] про необхідність подолання гендерної протиставлення та нерівноцінності чоловічих та жіночих рис особистості та стилів поведінки, слід зауважити, що повне нівелювання тендерних особливостей в межах тотального рівноправ'я теж не є раціональним рішенням проблеми, оскільки сприяє формуванню андрогінного типу особистості [3].

Найбільш позитивним напрямом впровадження принципів гендерної рівноправності в освітній процес, на думку І.Мунтян, є інтеграція гендерних характеристик на основі гуманістичної орієнтації педагогічної парадигми, яка закріплює самоцінність чоловічих та жіночих рис особистості [7]. Однак як доводить практика впровадження подібних програм є поясом довготривалим і потребує значних зусиль.

ВИСНОВКИ

На підставі вище зазначеного слід зауважити, що для визначення взаємодії статей у суспільному значенні на засадах егалітаризму, реального а не декларативного, необхідно відмовитись від поняття розрізнення статей, яке базувалось на утвердженні детермінації біологічних особливостей соціально-психологічного розвитку, так як таке розрізнення передбачає незмінність жіночих і чоловічих статевих ролей та моделей поведінки, що не лише сприяло легітимації патріархальної системи влади, як від єдино можливого способу регуляції соціальних зв'язків та взаємовідносин. Більш чітка диференціація понять "стать" і "гендер" сприяє усвідомленню того, що поняття "жіночність" і "мужність" зумовлені розмаїттям культурних значень.

Проте проблематика врахування проблем гендерної соціалізації жінок у процесі навчання у вищій школі, попри свою актуальність не привертає достатньої уваги у вітчизняній соціальній педагогіці та психології.

Слід також зауважити, що науково обґрунтована державна політика стосовно жінок у нашій державі знаходиться в стадії формування. Наголошуючи на забезпеченні принципу "рівних можливостей", формуванню самостійності та незалежності, почуттю власної гідності жінки як необхідним складовим

зрілої особистості сучасні програми підготовки спеціалістів у ВНЗ практично не переходять від декларативних заходів до практики. Причиною подібної ситуації є теоретична нерозробленість проблеми гендерної соціалізації жінок під час навчання у вищій школі, на сьогодні майже немає відпрацьованих наукових підходів щодо обґрунтування теоретико-методичних основ соціально-педагогічної роботи з жіночою молоддю окрім поодиноких досліджень, що мають достатньо обмежений характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абукирова Н.И. Что такое гендер?// Общественные науки и современность.–1996.– № 6.– С.123-126.
2. Алексеева Г., Бондаровська В. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К., 2002. – 121 с.
3. Бендас Т.В. Гендерная психология : Учебное пособие: - СПб., 2008 – 431 с.: ил.
4. Брийовська І.Б. Гендерні і культурні відмінності у сфері ціннісних орієнтацій // Теоретичні і прикладні проблеми психології: Збірник наукових праць. - 2004. - № 1(4). – С. 31 – 42.
5. Бондарчук О.І., Горчинська В.І. Проблеми забезпечення тендерної рівності в управлінні вищою освітою: Соціально-психологічний аспект // Теоретичні і прикладні проблеми психології: Збірник наукових праць. - 2006. - № 5(16). – С. 21 – 28.
6. Головнюва І.В. Гендерні особливості уявлень про себе чоловіків і жінок // Теоретичні і прикладні проблеми психології: Збірник наукових праць. - 2006. - № 1(12). – С. 63 – 69.
7. Гришак С.М. Щодо питання інтеграції тендерного підходу в сучасну вищу освіту //Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2010. - № 2. – С.18 - 23.
8. Костикова И., Митрофанова Перспективы гендерного образования в России: взгляд педагога // Высшее образование в России. – 2001. – № 2. – С.69.
9. Романова В.Г. Статеворольові стереотипи в процесі соціалізації. Наукові повідомлення // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – № 8. – С. 39-48.
10. Рыков С.Л. Гендерные исследования в педагогике. // Педагогика. – № 7. – 2001. – С.17-22.
11. Бабанов В.П. Гражданская идентичность студенческой молодежи как критерий её социализации //Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2010. - № 2. – С.50 - 54.

УДК [159.923:82–34]:378.9:37.013.42

ВИКОРИСТАННЯ КАЗКОТЕРАПЕВТИЧНОГО ТРЕНІНГУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Філь О. В., викладач

Запорізький національний університет

Зміст статті полягає у дослідженні особливостей формування готовності майбутніх соціальних педагогів до використання методу казкотерапії. Автор розкриває досвід використання системи казкотерапевтичних тренінгів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: казкотерапія, соціальний педагог, тренінг, підготовка, готовність.

Филь Е.В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СКАЗКОТЕРАПЕВТИЧЕСКОГО ТРЕНИНГА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ / Запорожский национальный университет. Украина.

Содержание статьи состоит в исследовании особенностей формирования готовности будущих социальных педагогов к использованию метода сказкотерапии. Автор раскрывает опыт использования системы сказкотерапевтических тренингов в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов.

Ключевые слова: сказкотерапия, социальный педагог, тренинг, подготовка, готовность.